

Награђена докторска дисертација

Годишња награда „Милорад Мацура“ за најбољу докторску дисертацију у области Архитектуре и урбанизма одбрањену у 2023/24. години

Универзитет у Београду – Архитектонски факултет

Кандидат: др Ивана Ловринчевић

Ментор: Владимир Лојаница, редовни професор, Универзитет у Београду – Архитектонски Факултет

Докторска дисертација *Тумачење хибридности у архитектури* др Иване Ловринчевић представља значајан научни допринос у научној области архитектураи урбанизам, а посебно у ужој области архитектонског пројектовања. Савременост ове докторске дисертације се огледа у теоретској и практичној интерпретацији хибридности у архитектури, која је последица транзиционих периода културе и друштва. Нагласак је на трансдисциплинарном проширивању теоријске концептуализације појма, основа и оквира хибридности у архитектури, на сазнањима више дисциплина и на платформи тумачења појава савременог друштвеног контекста у дисциплини архитектуре. Хибридна архитектура је предмет бројних научних истраживања која се спровode последње две деценије у домену архитектонских појмова и концепата који могу одговорити на транскултуралност и трансдисциплинарност савремене културе и друштва. Додатни научни допринос и академска вредност препознају се у савременим теоријама из друштвених и хуманистичких наука које расправљају одрживост животне и грађене средине из перспективе новог материјализма. Оне истичу неодрживост бинарног тумачења животне средине кроз призму човека, његовог прогреса и технолошког развоја, и заузимају се за истраживање концепата попут хибридности — који се тичу укрштања, симбиозе и развоја полицентричних механизма функционисања и пројектовања животне и грађене средине.

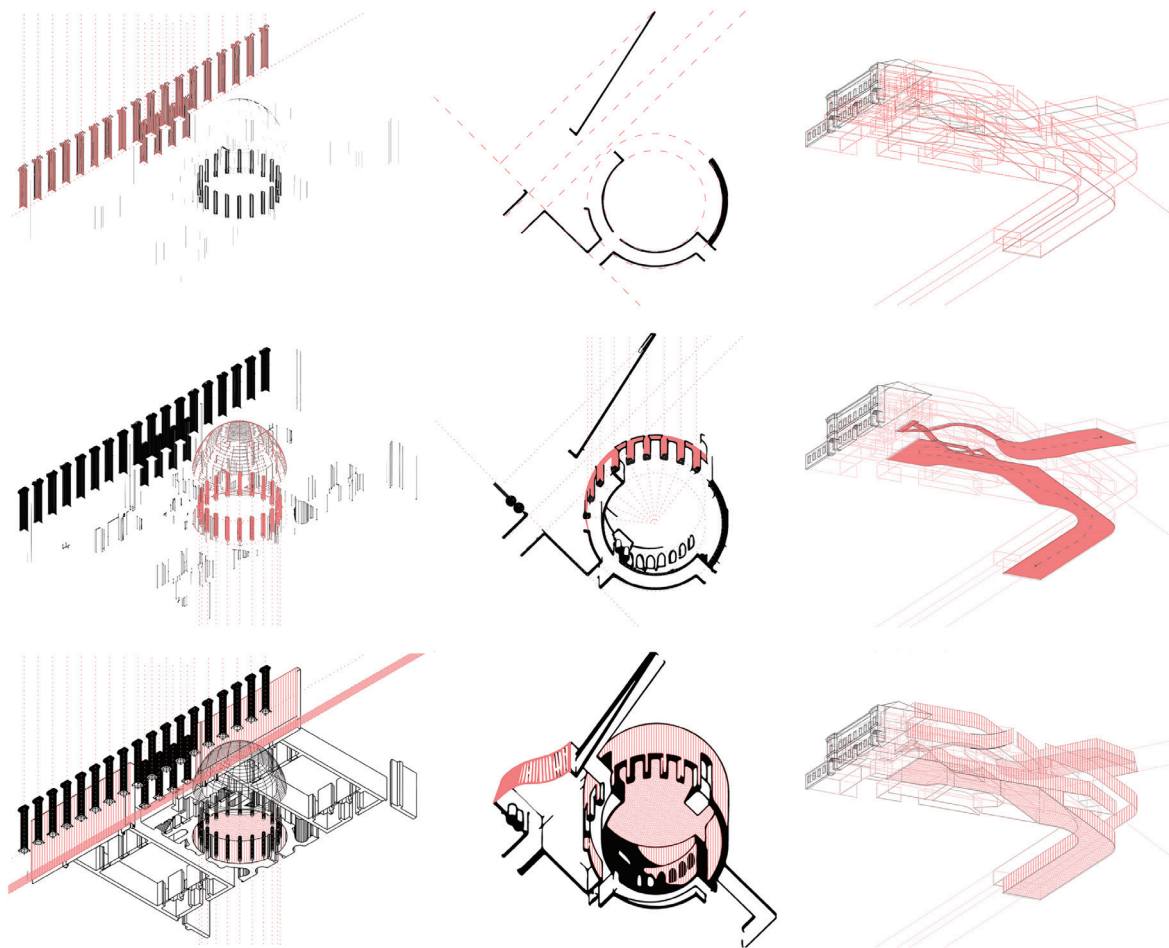
Докторска дисертација је усмерена на разумевање конотативних оквира појма хибридности у референтним областима, затим друштвених и културолошких услова који је узрокују у архитектури, и могућности за њену опсервацију и тумачење у циљу развоја нових пројектантских метода. Специфичан значај за архитектонску дисциплину препознаје се у дистинкцији хибридности у архитектури, са једне, и појмова мултифункције и објеката мешовите намене, са друге стране — формирајући полазну референцу за даље разматрање могућности архитектуре да одговори на потребе савременог друштва за многоструким формацијама, променљивим типологијама и структурама, и новим програмским и семиотичким оквирима. Важно је напоменути оригиналност у начину примене критичког апарата у форми методске технике која подразумева комбинацију текстуалних и графичких метода и алата анализе, провере и компарације, као и валоризације и

презентације резултата истраживања. Посебно се издваја аспект употребе цртежа у оквиру методске технике успостављене докторском дисертацијом, као аутохтоног алата архитектонске дисциплине.

Структуру дисертације чине три основне целине: *Увод*, *Приказ анализе и интерпретације резултата* и *Закључци и препоруке*. *Увод* садржи образложење теме, проблема и предмета истраживања, одређивање области, циљева и задатака истраживања, дефинисање хипотеза истраживања, приказ методологије истраживања, као и научни допринос и могућу примену резултата истраживања.

Централна целина рада *Приказ анализе и интерпретације резултата* састоји се из два дела. Први део (Главе 1 и 2) чини етимолошки, конотативни и теоријски оквир појма хибридности у теорији архитектуре и њеним додирним областима и дисциплинама као што су: филозофија, социологија и студије културе. У овом делу се кроз компаративну анализу одабраних извора успоставља дискурзивни оквир појма хибридности у референтним теоријама. Посебно, овај део рада послужио је за конструисање базе информација о развоју мисли о хибридности у архитектури. У првој глави испитују се теоријска полазишта истраживања, објашњењем и систематизацијом теоријских поставки у смислу етимолошких и конотативних одлика појма хибридности. За потребе ове главе одабрана је литература у циљу утврђивања кључне терминологије, релевантних концепата и дефинисања теоретских позиција испитивања хибридности у оригиналним и додирним областима, са фокусом на транзиционим периодима културолошког развоја. Друга глава подразумева упоредну анализу интерпретација хибридности у области архитектонске теорије, са нагласком на перспективе следећих аутора: Стивен Хол (Steven Holl), Рем Колхас (Rem Koolhaas), Кишо Курокава (Kisho Kurokawa) и Јозеф Фентон (Joseph Fenton). У оквиру ове главе, нагласак је на негирању конотација хибридности као мултифункције и мешовите намене и осветљавању појма у смислу многострукости и лиминалности архитектуре.

Други део (Главе 3 и 4) централне целине рада односи се на резултате првог дела и садржи проблематизацију тумачења хибридности са аспекта комплексности



архитектонског језика. Успоставља се теоријски оквир тумачења хибридности са аспекта перцепције и тумачења материјалних и нематеријалних одлика архитектонског дела. На основу претходног, формира се методска техника тумачења и она се спроводи кроз студије случаја. Други се део завршава верификацијом методске технике.

У глави 3 истражују се кључни појмови за тумачење хибридности у архитектури. Фокус је на појмовима перцепције и читања за потребе интерпретације архитектонског језика. На основу наведених појмова и успостављеног оквира за тумачење, уз осврт на прве две главе, формира се синтезна дискусија претходног истраживања на тему хибридности у архитектури са смерницама за њено тумачење. Коначно, у трећој глави се формирају сазнајна платформа и методска техника кроз сет специфичних аналитичких поступака, у оквирима логичке аргументације, студија случаја и графичке интерпретације. Четврта глава односи се на верификацију дефинисане технике са намером да се она провери и по потреби унапреди усложњавањем сваког од корака методске технике појединачно. Уз верификаторно спровођење методске технике, четврта глава укључује и критички осврт на успостављену технику и дискусију резултата.

У Закључцима и препорукама спроводи се систематизација истраживања, провера и верификација полазних хипотеза, као и дефинисање значаја добијених резултата са теоријског, педагошког и практичног становишта. Овај део бави се претпоставкама будућег развоја истраживања

хибридности заснованог на резултатима ове дисертације и препорукама за даљу примену методске технике тумачења хибридности у архитектури. Закључна разматрања су такође усмерена и на примену стечених знања у савременом дискурсу архитектонске праксе и употребе напредних технологија. У виду валоризације оправданости и могућности за наставак истраживања треба истаћи да је квалитет и потенцијал ове дисертације препознат од стране истраживачког одбора Факултета за архитектуру и грађену средину (Faculty of Architecture and the Built Environment) Техничког универзитета у Делфту (TU Delft). Одбор је институционално подржао и одобрио супервизију пројекта Иване Ловринчевић, базираног на резултатима и предлозима наставка истраживања дисертације *Тумачење хибридности у архитектури*, у процедури конкурсана за *Marie Skłodowska-Curie Postdoctoral Fellowship* — програма финансирања пројекта на постдокторском нивоу од стране Европске комисије (European Commission(EC)/ Research Executive Agency). Подржани пројекат усмерен је на даљу примену методологије истраживања хибридности, успостављене кроз дисертацију, на студије случаја у просторним оквирима Београда, и у циљу успостављања нових научно-истраживачких и институционалних сарадњи на трансдисциплинарном и међународном нивоу између Србије и Европске уније.

Владимир Лојаница, редовни професор и декан
Универзитет у Београду — Архитектонски факултет